Թիւ 494 Զ. ՏԱՐԻ ՇԲՋԱՆ Թ. 1874 14 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ

Մամլոյ խրատանչիւր շրջանը 52 օրինակ է։
Սաստրագրութեան տեղն է Պոլիս, Զինգիրլի խան վերի յարկ Թիւ 18։
Դուրս երթալիք Թերթից փոստայի ծախքը առնողին վրայ է։

Շրջանին գինը դահեկան կանխիկ 60
Կիսաշրջանը » » 30
Մէկ Թիւը փարայ 50
Փոխուցման տողն է դահեկան 2

ԲԱՆԱԴՐԱՆՔ Մ'ԱԼ ՈՐՈ՞Ց ՊԼՏՔ Է

Կիրակի առաւաւ կանուխ մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցեաց վերնատունները կնիկներով լեցուած էին այն օրուան ըլլալիք բանադրանքը մոկի ընելու, և իրենք ալ հագուստ և մուօք ըլալիք նշանքներուն ճանաչելի ըլալու և ՈՄԴ՝ ընելու համար։

Բայց ինչպէս յայտնի էր, այդ բանադրանքը ետ մնացած էր, բանադրուելիք անձին ղղմանը վրայ. և բանադրանքին հաւէսի կնիկներն ալ նոյն օրը իրենց յոյսէն զրկուած դարձան եկեղեցիներէն իրենց տունը։

Օրթադիւղի եկեղեցիէն ելլող և տարիքնէն բաւական առնող երկու կնիկներ ճամբան իրարու հետ խօսքի մը կը բռնուին, և Մեվիսատիել ալ անոնց հետևելով ամբողջ խօսակցութիւնին միտքը ջահած եկաւ մեղի պատմեց, և հետաքրքրական ըլլալուն համար մենք ալ զայն կը հրատարակենք։

Մէկը հարցուցեր է միւսին. այդ բանադրուելիք անձը կը ճանչնա՞ս։

— Ո՛ւսկից պիտի ճանչնամ։

— Ի՞նչ աղէկ կըլլար, որ բանադրուելիք անձը եկեղեցի բերէին, և ամենուն ցուցնէին որ ճանչցուէր և անոր հետ բարև Աստուծոյ բարևնը կորուէր։

— Հիչ առանկ բան կըլլա՞յ. սո՛ր մէկ եկեղեցին կրնան տանիլ. Պոլսոյ մէջ 40 եկեղեցի կայ, ամենքն ալ մէկ օր պիտի բանադրեն։ Բանադրանք ըսածդ ալ եկեղեցիէն դուրս հանել ըսել է. պիտի իմացնեն որ այս մարդը ալ մեր եկեղեցւոյն դուռը չէ։

— Ինչ է եղեր յանցանքը, լսած ունի՞ս։

— Դաղէլիան գրած էր որ կնիկը ձգեր ուրիշ կնիկ մը առեր է. և սա հարցնեն է իմ օրինաւոր կնիկս կըսէ եղեր։

— Օրինաւոր կնիկ առած ըլլալու համար պատակ պէտք է, պատակ եղե՞ր են նորէն։

— Բան որ չելենկերը պատակեր է.

— Հիչ տէմերճին չելենկերը պատակ կրնա՞ն դնել. պատակը քահանայն կը դնէ.

— Չելենկերճեանն ալ առանձնօք քահանայ է եղեր։

— Հիմա ալ քահանա՞յ է։

— Ոչ, եկեղեցին անոր քահանայութիւնը տուեր է։

— Զրսե՞ս որ չվնտնկիր աղբօրը մէկը պսակ կը դնեմ կոր ըսեր է։

— Անանկի պէս բան մը։

— Էյ ատանկ բան մը ի՞նչպէս կը բանադրեն։

— Ի՞նչպէս չի բանադրեն որ իր օրինաւոր կինիկը ձգեր, և դասեր ուրիշ կնկան հետ կը նստի։

— Քա, հիմա բերանս կը բանամ. ատանկը մէ՞կ հատ մը դտեր են. քանի՞ հարիւր հատ կուզես որ ցուցընեմ քեզի. կնիկնին ձգած և ուրիշ կնիկ առած նստած։

— Իրա՛ւ ես քուրուկ, շատ կան ատանկներ, մանաւանդ հիմա. հէլէ ան կնիկնին չի ձգող բայց ուրիշ կնիկներ սիրողներուն հատը հիսապը չի կայ։

— Տեսա՞ր մի բանադրուելիքները որո՛նք են եղեր. ի՞նչ խեղճ կնիկներ դիշեր ու ցորեկ արիւն կուլան. մխիթարութիւն մը չունին. բերաննին խփեր՝ ձայներնին մարդու չեն հասցներ որ մարդ սեւերնին չիմանայ. և իրենք ալ կը հալին ու կը մաշին. կըսեն որ վերէմը կը շանայ. ի՞նտոր չի շանայ. ամէն օր պատն ի վեր մնացող կնիկներն վերէմ չեն ելլար տէ, ի՞նչ կելլան հապա։ Ասանկներուն ճար մը դտնալու է. ատանկ մարդիկ օրէ օր շատնալու վրայ են. ոչ տուն ոչ ընտանիք ոչ զաւակ խնամք տեսած ունին. խնամքը օտարները կը վայելեն կոր, սանկ մէյմը միտքդ դարձուր որ չորս կողմդ դտնուածները և անցուդարձները միտքդ դան. իրաւունք չունի՞մ. էյ ատանկներուն բանադրանք պէտք չէ՞։

— Իրաւունք ունիս քուրուկ. բայց ատանկներուն բանադրանքէն աւելի խրատ պէտք է. պէտքի օր մը խել�նին դլուխնին կուդայ կամ կէնճութեան խենդ արիւնները կերթան և իրենք ալ կը շակուին, ու նորէն կնիկնին ու զաւակնին կը մոմոան ինտոր որ շատերը կը տեսնուին։ Բանադրանք պէտք է քուրուկ այն պոյ պոյ կէնճերուն, որ բանի դործի տէր են, տարիքնին եկեր հասեր է, և չեն կարդուիր ու տուն տեղ չեն ելլար. խեղճ աղջիկներ սիրիւ սիրիւ եկեղեցի կերթան, ուխտի կը պտըտին հարսնիքի, սուարէյի, պալոյի կերթան որ պէտքի իրենց բաղդը ելլայ։ Ատանկ երթայ նէ տունները աղջիկներով պիտի լենան, և Պէյօղլուի բոզանոցներն ալ մեր կէնճ աղաքներովը։ Ասոր սոնն ի՞նչ է. ատոր մէկ ճամբան դտնալու են. երթալով երթալով կարդուողը մատով ցուցընել պիտի սկսին. ատ առջինէն աւելի պէթեր դէշ բան է, տուն տեղ կործանող։ Պատրիարքարանն ատոր մէկ ճարը նայելու է։

— Իրա՛ւ ես քուրուկ, իրաւ. ատ բանները մոմնացող չիկայ. Պատրիարքարանն ալ ի՞նչ ընէ ո՞ր մէկը բանադրէ ամենուն ալ հարցնես նէ՝ դործերնիս ինչերէր որ կարդուինք կըսեն. հարսնիքի ծախք մը ընենք, տուն տեղ մի շակենք ամէն բան սուղ. թըրախօմա ատուղ աղջիկ ալ փնտրք քիչ կայ։

— Իմ խօսքս ատանկներուն համար չէ. անանկ աղաքներ կան որ հալերնին վախթերնին տեղն է. և կարդուիլ չեն ուզեր. այն մահանա ընողներուն ալ շատ բան կրնանք ըսել եա, թող հասնիքի ծախքը քիչ ընեն, թող պղտիկ սենեակ մը շակեն, և կարդուեցնին նային. ի՞նչ միսկինութեան մէջ կը տապլակին։ Ասանկ մահանաճները պէտք է որ խրատուին. տաներեց քահանաները համոզեն. ատանք չյայտնեն նէ, Պատրիարքարանը կանչել և համոզելու է. չեղաւ նէ, ատանկ չկարդուած մեռնող երիտասարդները առանց քահանայի կամ շատ շատ մէկ քահանայով վերցնել թողելու են, իրրև ինքզինքնին սպաննող անձինք, որ առանց կարդի կը թաղուին. այս պատիժին օդուտը շատ պիտի տեսնուի, թէ որ ղէնկինը ֆուխարա մէկ բան են։

Մամուլ ալ այս տողերը Պատրիարքարանին ուշադրութեանը կը յանձնէ։

տէր են, տարիքնին եկեր հասեր է, և չեն կարդուիր ու տուն տեղ չեն ելլար. խեղճ աղջիկներ սիրիւ սիրիւ եկեղեցի կերթան, ուխտի կը պտըտին հարսնիքի, սուարէյի, պալոյի կերթան որ պէտքի իրենց բաղդը ելլայ։ Ասանկ երթայ նէ տունները աղջիկներով պիտի լենան, և Պէյօղլուի բոզանոցներն ալ մեր կէնճ աղաքներովը։ Ասոր սոնն ի՞նչ է. ատոր մէկ ճամբան դտնալու են. երթալով երթալով կարդուողը մատով ցուցընել պիտի սկսին. ատ առջինէն աւելի պէթեր դէշ բան է, տուն տեղ կործանող։ Պատրիարքարանն ատոր մէկ ճարը նայելու է։

— Իրա՛ւ ես քուրուկ, իրաւ. ատ բանները մոմնացող չիկայ. Պատրիարքարանն ալ ի՞նչ ընէ ո՞ր մէկը բանադրէ ամենուն ալ հարցնես նէ՝ դործերնիս ինչերէր որ կարդուինք կըսեն. հարսնիքի ծախք մը ընենք, տուն տեղ մի շակենք ամէն բան սուղ. թըրախօմա ատուղ աղջիկ ալ փնտրք քիչ կայ։

— Իմ խօսքս ատանկներուն համար չէ. անանկ աղաքներ կան որ հալերնին վախթերնին տեղն է. և կարդուիլ չեն ուզեր. այն մահանա ընողներուն ալ շատ բան կրնանք ըսել եա, թող հասնիքի ծախքը քիչ ընեն, թող պղտիկ սենեակ մը շակեն, և կարդուեցնին նային. ի՞նչ միսկինութեան մէջ կը տապլակին։ Ասանկ մահանաճները պէտք է որ խրատուին. տաներեց քահանաները համոզեն. ատանք չյայտնեն նէ, Պատրիարքարանը կանչել և համոզելու է. չեղաւ նէ, ատանկ չկարդուած մեռնող երիտասարդները առանց քահանայի կամ շատ շատ մէկ քահանայով վերցնել թողելու են, իրրև ինքզինքնին սպաննող անձինք, որ առանց կարդի կը թաղուին. այս պատիժին օդուտը շատ պիտի տեսնուի, թէ որ ղէնկինը ֆուխարա մէկ բան են։

Մամուլ ալ այս տողերը Պատրիարքարանին ուշադրութեանը կը յանձնէ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն տես թիւ 437)

Մինչդեռ Եւրոպայի մէջ դրամագլխաւորութիւնը ընկերութեամբ օր ըստ օրէ կը բարգաւաճի և դգալի յառաջադիմութեան մէջ է. Պոլսոյ դրամատէրերը խուլ և կոյր կը ձեւանան և իրենց անհատական օգուտը միայն մտածելով, բիւրաւոր շահուց աղբիւրներ կը ցամքեցնեն. հասարակաց օգուտը ոչ ոք կը մտածէ. և սակայն սա ճշմարիտ է որ անհատական շահը հասարակաց հարստութենէն կախում ունի. օրինակի աղագաւ. դրամագլուխ մը ունիմ և զայն աւելցնելու համար վճառականութեան սկսայ. ունեցած ապրանքս եթէ չը ծախուի՝ հարկաւ ղեան պիտի ընեմ. իսկ եթէ հասարակութիւնը հարուստ ըլլայ, ձեռքի ապրանքս ալ ծախուելով, ես ալ կը շահիմ։

Սակէ զատ, ընկերութեան մէջ եղած ղեանն ալ բաժանորդաց մեծ կորուստ մը չը պատճառէր. կարելի է մեզ առարկեն թէ շահն ալ համեմատաբար մեծ չը կրնար ըլլալ. այս իրաւ է. բայց մէկէն ի մէկ կործանել է աղէկ է քիչ շահիլը։

Քիչ ըլլայ բայց ապահովաւ ըլլայ։

Արդ միայն խօսքով շաղակրատելը փանոսեան կարապետին թոզլով, մենք հոս գործնական ընկերութեան մը ծրագիրը կը ներկայացնենք արդոյ ընթերցողաց։

Ինչպէս որ յայտնի է. Բերայի մէջ բոլոր երեւելի պանդոկներն ու որճարանները Եւրոպացւոց ձեռքն են. միայն Այքաղարի չանթանին կամ թէ թաարանին վարձատէրը Հայ է։ Արեւելեան ճաշակով կահուած պանդոկ մը չի կայ Բերայի մէջ, որով մեք Արեւելցիքս ստիպուած եմք Եւրոպացւոց կերակուրներուն և սովորութեանցը համակերպիլ մեր երկրին մէջ իսկ։

Եթէ, Բերայի մէջ արեւելեան ճաշակով պանդոկ մը բացուի որ Լաւքսանպուրկի Բաղիշ Բուրսն և Բաղիշ Բօմէրսի հետ կարողանայ մրցիլ, անշուշտ ենք որ անոնցմէ աւելի պիտի շահի. քանզի Արեւելցի մը Լաւքսանպուրկի անկողնոյն մէջ չը դտած հանդստութիւնը՝ իւր սովորութեանցը համեմատ չինուած պանդոկին մէջ պիտի դտնէ. և վերջապէս հոն երթալով ուզած մէկ բանը նշանայի հասկցնելու, ասդին դալով ուզածը հայրենաբնակացը լեզուով պիտի կարենայ հասկցնել ու հասկընալ։ Վերջապէս Բերայի մէջ արեւելեան ճաշակով փառաւոր պանդոկի մը ձեռնարկութիւնը խիստ շահաւոր գործ մ'է։

Լաւքսանպուրկի աերը մօսիէ Պոսսին, Բերայի մեծ հրդեհէն վերջը Մեծ։ Պալթաձիի Արիսթիսի պէյէն ձեռնաւութիւն դտնելով քիչ տեղի մէջ բոլոր պարտքերը տալէն վերջը այնպիսի հոյակապ պանդոկի մ'ալ տեր եղաւ. Բաղիշ Բօմէրսի չինութիւնը սկսող մօսիէ Խրիսթոն ստակ մը չունէր գործի սկսած ատենը. բայց մօսիէ Սինկուրթ և ուրիշ դրամատէր մը ստակ տուին և գործը դլուխ ելաւ։

Ըսել կուզենք որ Եւրոպացի հարուստները այսպիսի գործերը ո՛չ թէ ամօթ կը սեպեն, այլ շահադիտական ձեռնարկութիւններ, ինչպէս որ միշտ կը շահին ալ։

Բայց քանի որ մեր հարուստները ասանկ շահաւոր գործերէ վախնալով ետ կը քաշուին, միթէ ընկերութեամբ հինգ կամ վեց հազար ոսկի հաւաքելը դժուար գո՞րծ մ'է։ Մէկ մարդուն չը կրցածը տասը քսան և այլ աւելի մարդերու աջակցութեամբը կարելի է դլուխ հանել. և ահա մեր ծրագիրը, թէև թերի բայց ընթերցողաց դաղաբար մը տալու համար պիտի հրատարակեմք։

Յ. ԲԵՐԲԵՐԵԱՆ

Ահաւասիկ Ռուսատանէն եկած Ա. սրդ ուտանաւորին Օ. սրդ պատասխանը։

ՁՕՆ

ԱՌ ՄԵԾԻ ՓՆՋԻՆԵԼԼԱ ԱԿՆՈՑԱԻՈՐ ՀԱՅՍԱՁՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԻ

Հէնց կարդալիս էի այբբեղքս առղիկք
Ցուշիմ ածի, քնջունեբում թարմ փողիկք։
Քաջդ քեռթոց ասում էիր «Ե՞ր ղբեղ
«Կոչէ վեհպետան մեծն թուրքիոյ պատ մեղ։
Դաշտ նկարիս մի քանի տեսք իմ դծել։
Բայց նրանց մէջ, աւա՜ղ որ քեղ եմ մոռցել
Կլանում ես հայ բարբառից այբերը
Վերցուցել եմ էսել նրան (այերը)։
Ցեսնենք թ'էսպէս մէնմի պոէթ դիր բառնայ
Հայ տառերում հանդստեանը ո՞վ կարդայ։
Հիմի փնջիկ շռայլում ես էն տողեր
Որ ինձէնից փոխան չորթես չիլ փողեր։
Լէդ բամպակդ ականճներիցդ քաշի դուրս
Բռդկվելից ի՞նչ շահում ես մինչ ի լոյս
Ակնոցներիդ խերի համար փունջ ախպէր
Սրանց նրանց ոտքներում մի լըղուեր։

ՀԱՐՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

Ինչո՞ւ համար դեղեցիկ օրիորդի մը ոտքերուն կըզմայլինք և կը դովենք։

— Վասն զի ամենայն իրաց վախճանն է դովելի։

—

Ինչո՞ւ համար հովանոցը եկեղեցւոյ զմբէթի կը նմանի։

— Վասն զի կանանց գլխոցն պահել կուտայ։

—

Ո՞վ է առաջին դատապարտեալը։

— Ադամ, որ ցկեանս ծանր աշխատանաց դատապարտուեցաւ։

—

Որո՞նք են փասնարանի մը փափաքած ասոիճանները։

— Դրական՝ յառաջդիմելու համար. բազդատական՝ պատիւ ստանալու համար. գերադրական՝ ուղղութեան համար ստանալու համար բայց այս վերջինին հասնող շատ քիչ կը դանուի։

—

Թէ որ եկեղեցւոյ մէջ ունկնդիր մը քնանալուն համար կը մեղադրուի, հապա քարոզչին համա՞ր ինչ ըսելու է։

—

Ո՞վ է ան որ կին մը թշուառացընելու համար իւր պատեհութիւնը զանց կընէ։

— Ամուրին։

—

Ո՞վ է ան որ գլխէն աւելի մեծ բերան ունի։

— Վարդով աղբարը։

—

Ի՞նչ է ան՝ որ աղդերը երենց փառքին և զօրութեանը համար կը վճարեն։

— Տուրք։

—

Ի՞նչու համար կատակը ընկուզի կը նմանի։

— Որովհետև օրչափ չոր ըլլայ, այնչափ աւելի ձայն կը հանէ կտրուելու առեն։

—

Ո՞վ է ան՝ որ չունեցածը ունեցածի պէս հաւատացնել կուզէ։

— Վէլօ ձդող տգեղ օրիորդը։

—

Ինչու համար պարզամիտ մարդուն կշռածը կասկածելի կըլլայ։

— Վասն զի անոր կշիռը թարթ չունի։

ԾԱՂՐԱՍԻՐԱԿԱՆ

(Շարունակութիւն տես թիւ 438)

ՓՈՂՈՑԸ ՁԴՈՒԱԾ ԵՐԱԽԱՆԵՐ

Խաւարչային դիշեր մ'է,
Ցուրան ու քամին սասակապէս՝

Ճիշդ Հիսիսէն կը փչէ,
Ձիւն կը տեղայ դէղադէղ։
Տանց փեղկերը խնամքով՝
Գոցված քամված են ամուր,
Կարճ խօսքով կայ ջերման սով,
Վախ և սադնապ յընդհանուր։
Ձիշխեր մէկը դուրս ելլել,
Ճամբայները գոցված են.
Շուն, մարդ հաւսար են սառել՝
Ձեանց տակը թաղուեր են։
Մինակ հեռուն երկու անձ՝
Կը նշմարուին լապտերով,
Որք կը ճարեն անցուդարձ,
Ոտքով ձիւնը պատռելով։
Որոց միոյն աչքերը՝
Զգուշութեամբ կապուած է,
Եւ որ հեքէն վախկոտը՝
Կին մ՚ըլլալը կը յայտնէ։
Թէև կօշիկն ու գուլպայն՝
Հաստ տեսակէն է հագած,
Գլխէն ոտքը մեծ կապայն,
Տասը տեղէն է կոճկած։
Այսու հանդերձ երբեմըն,
Հողմը սաստիկ փչելով.
Կուզէ մատնել գաղտնիքն,
Կնկան դէմքը բանալով։
Իսկ ծառայ մ՚է ընկերը,
Հաւատարիմ իր պէյին,
Կը կառարէ պատուէրը՝
Միքսամիոլէ՝ եղկելին։
Հոգ չընէր թէ այդ պառաւ,
Ցետոյ ճամբան կը ճանչէ,
Անփոյթ կերթայ դէպ հարաւ,
Տարափն ուղին կը ծածկէ։
Ահա այսպէս երկու ժամ,
Փողոցները չափելէն,
Կուգան *** թաղը կը մտնան,
Նուաղելու ալ մօտ են։
Խեղճ պառաւը՝ կը կենայ,
Բան չէ մնացեր սառելու.
Ցառայն դարձեալ սիրտ կուտայ,
Հարիւր քայլ ալ առնելու։
Հուսկ ուրեմն հեալէն,
Տան մը առջև կը հասնին
Երկաթ դուռը կը բաղխեն,
Շնչասպառ ներս կը նետուին։
Հարկ է անշուշտ քիչ մը հոս,
Նրկարադիր տանն ընել,
Ցայտնել թէ այս Լամբրինթոս,
Ճէնովէզէն է մնացել։
Թանձր պատեր ահարկու,
Խոնաւ անլոյս իբրու բանտ,
Կարծես որչ մ՚է գողերու,
Անմատչելի անվկանդ։
Քառանոտեայ սանդուղքներ,
Ջատ ղատ դաւթին կցուած են,
Ուր մէջէ մէջ սենեակներ,
Անպատուհան թողվեր են։
Որոց միոյն դրան վրայ,
Տաճիկ դորդ մը թանկագին.
Զգուշութեամբ կախուած կայ՝,
Ընդդէմ ցրտուն և բուքին։
Նաև մեծկակ վառարան,
Փայլուն ղեղուն կրրակով,
Սենեկաց կից ի մառան,
Պատրաստեր են խնամքով։
Որուն վրայ կեռայ ջուր,
Մեծկակ կուժով անթիքայ,
Եւ քովիկը ղենջակ, կուր,
Հարկաւ դայեակ պիտի դայ։

(անաւարտ)

Շարունակելի

ՍՈՒԱՐԷՏԱՆՍԱՆ

Եղանակին յարմարելու համա՞ր ըսեմք՝ զբօսանաց սէ՞րըրսեմք, ինչ որ ալ ըլլայ ճշմարիտը սա է որ ամէն տեղ սուարէնէր և երեկոյթներ տրուելու սկսան. անցեալները Բերայ

տան մը մէջ սուարէտանոնի համար մեծ պատրաստութիւն տեսնուելու վրայէր, տան բոլոր մարդիկը դրեթէ մեծ ու պզտիկ դորձով մը զբաղած էին, վասն զի սուարէի մը և սուարէտանոնի մը պատրաստութեան մէջ եղած տարբերութիւնը խիստ մեծ է. որովհետև նախ և յառաջ հանդիսականները ընդունելու համար տասներկու քսմիսէրներ նշանակելու է պարերը կարգադրելու է, օշարակ մատուցանելու ժամերը որոշելու է վերջապէս հազար և մէկ մանր մունր էտիքէթներ կան որոց միոյն զանցառութիւնը, մեծ դիտողութեանց տեղիք կուտայ տիկնանց - արդ ինչպէս որ ըսինք տան մէջ ամեն մարդ դորձով մը զբաղած ըլլալով տանը մատմազէլնալ իւր խուցը քաշուած, հետևեալ նամակը կը դրեր։

Սէվկիւլիւմ Բէթրի։

Պիլմիշ օլ.քի աշխարը սոյ բրէսէիմ ուզունեաղամամ, պու ադշամ սուարէ տանսանքմըզ օլտուղունատան, Անտոն ազալարբլա՞մ մը օլուր, Կրէկուարլարը՞ամը օլուր պադ.քի սէնատէ պէրապէր կէլէսին, սէնին լուցիկինի պէքլէթմէ իլք դատրիլտէ պանա անկաժէ օլաճադսըն լիւքսիւնէ էյի տիդդաթ էթ պիլմիշ օլ.քի պէօյիւք ֆիւռօր էտէճէյիզ։

Ժքսուի Թուէթ տվա

Լ.՞-ոյ։

Վերջէն այս նամակին մեծ ճարպիկութեամբ իւր տեղը հասած ըլլալը հասկցուեցաւ. Միսիս Բէթրիին որոշեալ տաեռը սուարէին գտնուելովը ժամը դիշերուան երեքը կար, հրաւիրեալները հեռաղհետէ խմբ բուեցան, ամէն անդամուն որ նօր հրաւիրեալներ կուդային կանանց մէջ դիտողութիւնը կրկնէր։

— Մատմազէլ Սօֆի, պերիյէ պադ, ցակոբ աղա, Դաթիկ տուտու, օնտան դէղը կէլտիլէր։

— Բա ամա՞ն... Ցիւրիւկիւն դէյատիթինէ պադ։ օնէ՞ անճանաչ տէքօլթէ տիր.քի կիմիշ. էյ չիմոի չէլտիրիրիրիմ, տիւղ պէյաղ անտրբթիւ չէրիտ.ք ըլան մավի սուա ֆիստան կիտէ՞ր, աման տօղրուսու պայբլարմ կէօքսիւնտէ.քի դրրմիղը դամէլտեռա. դրրբլբշլարա պադ հէմէն ալ պէնի տէյօր։

— Եաղբդ.քի Միշէլ պունտա տէյիլ տէ մատմազէլ Ցիւրիւկիւն շու լուսսուսնու կէօրէմէյօր։

— Քա խենթ դէ՛ղ... սանրրսըն.քի Միշէլ օնու սէվէ՞ր։

— Նիչի՞ն սէվմէյէճէ.ք բէ.ք տէ պայբլբրլար պիրպիրլինին լուսթիւնէ։

Թողունք որ տասնք իրենց դիտողութիւնը շարունակեն և մենք ուրիշ կողմ առաջնորդենք ընթերցողները ուր քանի մը դեռատի օրիորդներ, միահամուռ խմբուած ցած ձայնով կը խօսակցէին։

— Ադ.տպ, ճիւղէ իլէ թադուկուն հալլէրինէ տիդդաթ իտէրիմ, օ նէ՞ կէօղ իշմարլարը, օ նէ՞ պայկեն պադ.ըշլար, տօղրուսու շու թադուկուն պարպասը բէ.ք թաշ եիւրէ.քլի տատամ ըմիշ։

— Քա խը.յանէթ պունու սէօյլէրսին տա օղլան տա պօշ կէղէնին պիրի ղավալը ատամ նէ՞ եարսըն։

— Էյի տա դրղդ արտաշ դրղըն քէնտի բարասը եօ՞դ մու։

— Գրղըն բարասը՞ ներատէն օլաճադ։

— Մատմազէլէր, պէնատէնիզ պու չէյէ թահամմիւլ իտէմէմ, եօ՛.ք... պէօյլէ սա.լօնուն էն կիւղել մատմազէլէրի, պուլութ ալթընտա կիղլէնմիշ կիպի, պիր.քէօշէյէ չէ.քիլմիշլէր, պու օլամազ էֆէնտիմ, օլամազ։

— Ամա՛ն, պարիտ օլսուն, պու իլէթ նէ՞ռտէն իտի կէլտի. միսիս բէճա իտէրիմ պիղի պիրազ եալնըզ պըրադ։

— Մատմազէլ օ սիղին տէտիկինիզ պիր շարթլա օլաղիլիր, եանի իլ.ք դատրիլտէ պէնատէնիղէ անկաժէ օլմալըսընըզ։

— Ավ.ք էտէրսինիզ, միսիս Կոմիկէ սէօղ վէրմիշիմ։

— Էյլէ օլտուղու հալտէ մատմազէլ Ռօ-

զիկէ անկարժէ օլուրում, սիզտէ վիզալիմ օ-
լուրընըզ։

— Բառուոն միւսիւ այաղըմ աղրըյոր ոյ-
նայամամ։

— Տիմէ՛ք քի մատմազէլ, պահթըմա քիւ-
սերէք, առըվուար տէմէլկիմ սիզէ ըսելով,
ուրիշ կողմ դնաց։

Երաժիշտները դատարկին նախերգը սկսան,
ամեն մարդ սկսաւ իւր քառեակը կազմել,
մեր վաղեմի միւսիւ Բէթրին մատմազէլ Լու-
ցիկին հետ ղոյդ ըլալով, պարին կարգը
կայներ ցած ձայնով կը խօսակցէին։

— Բէթրի շու պու ա.քշամքի Ռօզիկէ էթ-
տիկին հալլեր իչին, մազուրքայը սէնին իլէ
օյնամայաճաղըմ։

— Խըյանէթ պէնի գընա՞ըրն։

— Միւսիւ Բէթրի պալանսէ։

— Հա՛. կէօրտիւն ա զտահա շաշրաճադ-տը.։

— Զաթը սէնտէ պու ադշամ պամպաշկա
հալլեր կէօրիւեօրում։

— Անավան դաթը, մատմազէլ։

— Պանապա.ք Լուցի.քա, խօսատուվանա՞նք
մը օլուեօրսունըզ, դատրիլ մի օյնաեօրսունըզ։

— Տուտու նէ եաբայըմ, տալտրմտա շա-
շըրտըմ։

— Շիմտի աղնատը՞ն մատմազէլ քի սէնտէ
պէնտէ շաշըրմըշըզ։

— Պունլարըն սէպէպի, հէվ սէնսին. Ռօ-
զիկ իլէ դարունուն իչինտէ արանըզտա կէ-
չէնլէրի հէվ կէօրտիւմ։

— Շէնտէտամ մատմազէլ. միւսիւ Բէթրի
լ.քըրտընըզը սօնդրամա պրա.քսանըզտա օ-
յունունուզա պա.քսանըզ օլմա՞զ մը։

— Նէ տէմէ.ք էֆէնտիմ, զաթը տէօրթ
կէօզիւլէ պադըյորում. . ամոն Լուցի.քա
բեզիլ օլուեօրըզ։

— Բէզիլ օլ քի վարըպ էօյրէնէսին. պա-
դայըմ շու նէ՞ իտի Ռօզիկ իլէ սըդը ֆըդը
ֆ դատար ուզուն լադըրտընըզ։

— Ա՛խ շէ.քէրիմ, պէնիմ սէնտէն կիզլի
նէ՞մ վար քի նէմ օլսուն։

— Պարիտ ճեվապլար խսթէմէմ։

— Ճանըմ պէնտէ շաշտըմ նէ տէյիմ։

— Անավանտէօ, միւսիւ Բէթրի։

— Անավանտէօ զահէր։

— Զահէր ամա դարտաշ, պու ադշամնէ՞
օլմուշուն, օյունա վիրա պօզկունլուգ վէրի-
եօրսըն։

— Էֆէնտիմ տօղրուսու պէնտէ պիլմէմ,
այագլարըմ սըդայօր զահէր օնտան տըր։

Մեր միւսիւ Բէթրին, թէ քաշած տառա-
պանքէն, թէ դատարկի մէջ հոդնելուն, սոս-
կալի քրտներ էր, ուստի բաճկոնակին քովի
դրպանէն դաշկինակը հանելով ճակատը
սրբեց, դժբաղդաբար մատմազէլ Լուցիկին
նամակը դեռինն ինկաւ. տան տէրը՝ որ ար-
դէն մատմազէլ Լուցիկին և միւսիւ Բէթրի-
յին վրդովմունքը անհանգիստ աչօք դիտե-
լու սկսեր էր, նամակին ընկնելը տեսնելով,
անմիջապէս դեռանէն առաւ և երբ կարդա-
լով պարունակութեանը վերահասու եղաւ,
սառակի բարկանալով անմիջապէս միւսիւ
Բէթրին մէկ կողմ մը քաշելով։

— Պանա պաք շիմտի էվիմտէն տըշարը
չըքմալըսըն։

— Էֆէնտիմ պէօյլէ պիր հադարէթէ նէ՞
սէպէպ վէրտիք։

— Ճէպինիզտէ.քի էքսիկ օլանտան աղնար-
սընըզ, պույուրուն կիտին եօքսա պաշկա
թիւրլիւ էվտէն չըդարսընըզ։

— Զաթէն պէնտէնիզտէ կիտէճէ.քտիմ ա-
տիէօ էֆէնտիմ ըսելով խուցէն դուրս ելաւ
և դրպանները նայելով նամակը չը գտնա-
նալուն, դարձին ինչ ըլալը հասկցաւ. սան-
դուխէն վար ինչնալու միջոցին մատմազէլ
Լուցիկը դէմը ելնելով։

— Ներէյէ՞ Միւսիւ Բէթրի կիտէյօրմուսընըզ։

— Էվէթ մատմազէլ ատիէօ։

— Սէն պու ադշամ չըլտըրտա՞ն, հիչպու
վադըթ պըրա.քըպ կիտիլի՞ր մի։

— Տօղրուսու մատմազէլ այ.քըռը արզիւ
իտէրիմ քալմայա ամա սիզին մէ.քթուպը-
նըզտա, այ.քըրը բրէսէիմ եաղմըշ ըտըն,
շիմտի պէնտէնիզտէ սէճէրէլի բրէսէիմ կիթ-
մէսէմ էյի օլմազ ըսելով տանը դառնէն դուրս
ելաւ։

ԳՐԱՔԱՂ

Կին մը իւր չորրորդ երկանը յաւղարկաւորութեան ժամանակ, ըսաւ, խեղճ մարդը հիմայ ազատեցաւ։

—

Ադամ Մեկսիկացին միլիոնները վատակիլ կը սիրէ, բայց ոչ Մաքսի միլիոններ։

—

Հաճոյքը՝ ամեն երկրի մէջ կը դանուի, իսկ Հանդստութիւնը՝ միայն մեր երկրին մէջ։

—

Երբեմն հաստատամիտ կանայք, այլոց ամուսնութեան արդելք կը լլան. ամուսնութիւնը կանանց աղայական միտումը կուտայ ըսելով։

—

Բաղդը բոլորովին ըլլալի կը նմանի կամ բոլորովին դէպ ի վեր, կամ բոլորովին դէպ ի վար։

—

Մեծ այտերը ուղեղի պակասութիւն կը ցոյցնեն, վասն զի ընութիւնը երկուքն ալ հաւասար չըտար։

—

Ցուղեալ խիղճը մարքին ակռայի ցաւն է։

—

Կենաց գիրքը հատոր մ'է, և առաջին աղաղաղութիւն։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մեծ. Էքսէրճեան Տէրէմաք էֆէնտիի նշանաւոր երկասիրութիւններէն երեք հատ իւղաներկ պատկերներ այս անգամ յանձնաժողովոյ մը ձեռամբ վիճակահանութեան դրուած են։

Վիճակահանութիւնը 500 տոմսակէ կը բաղկանայ, որոց 3 թիւերը պիտի շահին միայն երեք պատկերները, որոց առաջինը՝ լսողութեան զգայարանը անձնաւորող կիսամերկ կոյս մը կը ներկայացնէ, երկրորդը՝ Բերայի աղեկատուր հրդեհին կենդանի մէկ նկարագիրն է, երրորդն ալ Ովկիանոսի մէջ սոսկալի վոթորկի մը բռնուած եռայարկ նաւ մը ալեկոծութիւնը կը ներկայացնէ. զոյն պատկերներուն երեքն ալ ընտիր ոսկեզօծ շրջանակներ ունենալով, որոց իւրաքանչիւրին արժէքը՝ երեսոյ վիճակահանութեան դրուած դիներն չատ բարձր են բան վիճակութեան և գնահատութեան արուեստագիտաց։

Ներկայ վիճակահանութիւնը յաւաջիկայ 1875 փետրուար ամսոյ վերջին կիրակի օրը պիտի կատարուի Ղալաթիոյ Լուսաւորչեան վարժարանը. իւրաքանչիւր տոմսին դինն է մէկ արծաթ մէճիտ։

Ցոմսակները կը ծախուին Բրէտի-Ժէնէրալ պանքան Պեստոս աղա Տ. Օհանեանի քով, և Պոլիս մեր դրասենեակը։

—

ԱԶԳ

Թաղիս Նորակառոյց Հայկանոյշ օրիորդաց վարժարանի շինութեան նպաստաւորող աղդայնոց ննջեցելոց հոգւոց համար հաստատեալ ընդհանուր կտակը բան սովորութեան դեկտ. 15 յառաջիկայ կիւրակէս պիտի կատարուի Չրեղ հանդիսիւ որոյ տուիչ—Ս. Առաքելոց եկեղեցւոյս Քոյրոցիչ դեր. Ց. Հմայեակ Ե. վ. Դիմաքեան Ս. Պատարագունի մատուցանել և հոգեւորական մխիթարել ժողովուրդը։

Փափաքող ազգայինք կը հրաւիրուին լինոյն հանդէս հոգեւոր։

Ի դիմաց Թաղ. խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

Հ. Մատպոսեան — Գրիգոր Խնամբեան

11 դեկտ. 1874

Եէնի-դափու

ՇԱՐԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
ԳԷՈՐԳ Ե. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ա. Դ. ՊԱՐՏԻԶԱՆՆԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ՐԻԶԱ-ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 3